

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Minister Skarbu Państwa
DZSiR.035.4.2016

Druk nr 909
Warszawa, 30 września 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

W załączeniu, jako materiał informacyjny, przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 sierpnia 2016 r.

- „Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015”,

który stanowi formę realizacji zapisu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, nakładającej na Ministra Skarbu Państwa obowiązek corocznego przygotowania sprawozdania o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji.

Z poważaniem

(-) Henryk Kowalczyk

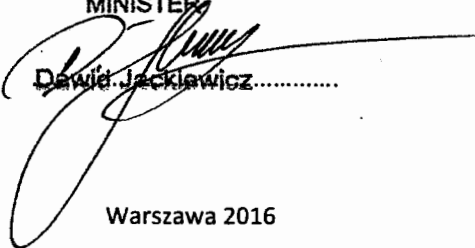
Minister – Członek Rady Ministrów
zastępujący Ministra Skarbu Państwa

Ministerstwo
Skarbu
Państwa

Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015

Minister Skarbu Państwa
MINISTER

David Jackiewicz.....

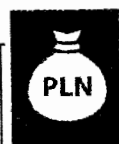
Warszawa 2016

Spis treści

SYNTEZA	3
WSTĘP	4
1. REALIZACJA PROCESÓW PRZEKSZTAŁCEŃ WŁASNOŚCIOWYCH W POLSCE W ROKU 2015	5
1.1. Przedsiębiorstwa państwowe w latach 1990-2015	5
1.2. Komerccjalizacja	6
1.3. Prywatyzacja bezpośrednia	7
1.4. Likwidacja przedsiębiorstw państwowych.....	8
1.5. Zbycie akcji/udziałów Skarbu Państwa w roku 2015	9
1.5.1. Prywatyzacja branżowa w 2015 r.....	10
1.5.2. Prywatyzacja giełdowa w 2015 r.	11
1.5.3. Komunalizacja w 2015 r.	12
1.5.4. Wniesienia na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa w 2015 r.	12
2. EKONOMICZNO - FINANSOWE ASPEKTY PRYWATYZACJI W ROKU 2015	14
2.1. Otoczenie makroekonomiczne procesów prywatyzacji.....	14
2.2. Przychody z prywatyzacji i ich rozdysponowanie	16
2.3. Wpływ przychodów z prywatyzacji na potrzeby pożyczkowe budżetu państwa i dług publiczny.....	18
2.4. Dochody z tytułu dywidend	19
3. SPOŁECZNY ODBIÓR PROCESÓW PRYWATYZACJI W POLSCE	20
3.1. Stosunek Polaków do prywatyzacji.....	20
3.2. Podmioty z udziałem Skarbu Państwa vs. podmioty prywatne	20
3.3. Stosunek Polaków do prywatyzacji spółek o kluczowym znaczeniu dla gospodarki	21
3.4. Ocena form prywatyzacji	22
3.5. Opinie Polaków o sytuacji pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw.....	23

Synteza

W 2015 r. zrealizowano przekształcenia własnościowe dla 52 spółek, w tym 34 projekty prywatyzacyjne, 17 wniesień i 3 komunalizację.

W 2015 r. przychody z prywatyzacji wyniosły 43,59 mln zł.

W 2015 r. kwota dywidend wypłaconych przez spółki nadzorowane przez Ministra Skarbu Państwa wyniosła 4,548 mld zł.

W 2015 r. zrealizowane zostały odpisy na rzecz państwowych funduszy celowych, Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych w łącznej wysokości 43,59 mln zł, czyli całej kwoty przychodów uzyskanych z prywatyzacji.

W 2015 r. łączny wpływ przychodów z prywatyzacji na zmniejszenie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa wyniósł 26,2 mln zł, natomiast łączny szacunkowy wpływ na zmniejszenie nominalnego poziomu długu publicznego wyniósł 44,2 mln zł.

Wyniki badań opinii społecznej na temat prywatyzacji przeprowadzone przez CBOS wskazują, że prywatyzacja najczęściej wywołuje wśród ankietowanych negatywne skojarzenia.

45,5% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że prywatyzacja była niezbędna do zbudowania w Polsce gospodarki rynkowej. Odmienne zdania jest 31,4% ankietowanych.

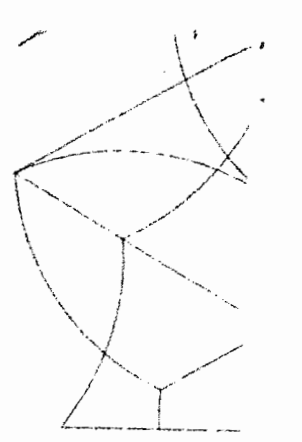
Spada znaczenie statusu własnościowego jako cechy decydującej o sposobie postrzegania jakości działania przedsiębiorstw. Głównym atutem państwowych spółek jest gwarancja zatrudnienia, natomiast ankietowani uważają, że spółki prywatne szybciej się rozwijają i prowadzą duże inwestycje.

79,5% ankietowanych opowiada się za pozostawieniem w rękach Skarbu Państwa spółki państwowej.

50,7% ankietowanych wyraża negatywną opinię o sytuacji pracowników po prywatyzacji ich zakładu pracy, a 27,2% badanych uważa, że sytuacja pracowników ulega poprawie.

Wstęp

Prezentowany „Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015” stanowi realizację przepisu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 154), nakładającej na Ministra Skarbu Państwa obowiązek corocznego przygotowywania i przedkładania Radzie Ministrów oraz, z jej upoważnienia, Sejmowi m.in. sprawozdania o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji.

Raport dokumentuje uwarunkowania zmian własnościowych, realizację procesów prywatyzacji i szeroko rozumiane efekty prywatyzacji majątku państwowego w roku 2015, z uwzględnieniem społecznego odbioru zachodzących przemian.

Na efekty prowadzonych procesów prywatyzacyjnych wpływ mają zarówno czynniki makroekonomiczne, jak również otoczenie wewnętrzne, takie jak kondycja podmiotów planowanych do przekształceń, konieczność przeprowadzenia procesów restrukturyzacji, poziom zainteresowania ze strony potencjalnych inwestorów, czy atrakcyjność branży.

Na koniec grudnia 2015 r. w nadzorze Ministra Skarbu Państwa znajdowało się 490 podmiotów, z czego znaczna ich liczba to spółki znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej, których aktywa nie stanowią atrakcyjnej oferty dla potencjalnych inwestorów.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. łączna wartość nominalna akcji/udziałów spółek niepublicznych oraz wartość rynkowa akcji spółek publicznych z udziałem Skarbu Państwa wynosiła 98,1 mld zł.

Ze względu na coraz mniejszą liczbę spółek w nadzorze Ministra Skarbu Państwa, które mogą podlegać przekształceniom własnościowym, procesy prywatyzacji ulegają wygaszaniu, a spółki pozostałe w nadzorze Ministra Skarbu Państwa podlegają innym formom przekształceń właścicielskich, takim jak konsolidacja czy wniesienie na podwyższenie kapitału innych podmiotów. Tym samym muszą się zmienić priorytety działań Ministra Skarbu Państwa. Obecnie działania Ministerstwa Skarbu Państwa koncentrują się na efektywnym zarządzaniu majątkiem Skarbu Państwa, sprawowaniu profesjonalnego nadzoru właścicielskiego oraz budowaniu wartości posiadanych aktywów.

W okresie od 20 maja do 6 października 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli dokonała oceny pod względem celowości i zgodności z prawem prywatyzacji wybranych spółek Skarbu Państwa w latach 2012-2014. 7 grudnia 2015 r. Prezes Najwyższej Izby Kontroli zatwierdził dokument pn. „Prywatyzacja wybranych spółek Skarbu Państwa”, w którym wskazał istotne nieprawidłowości dla 4 z 15 analizowanych procesów prywatyzacyjnych.

Nowe ukierunkowanie działań Ministra Skarbu Państwa w obszarze zarządzania nadzorowanymi podmiotami znajduje odzwierciedlenie w oczekiwaniach i opiniach polskiego społeczeństwa. Zdecydowana większość ankietowanych Polaków (79,6%) opowiada się za pozostawieniem w nadzorze Skarbu Państwa spółek o kluczowym znaczeniu dla gospodarki, natomiast odnośnie ewentualnych decyzji prywatyzacyjnych, preferowaną społecznie formą prywatyzacji jest sprzedaż akcji/udziałów spółek Skarbu Państwa krajowemu inwestorowi działającemu w tej samej branży (46% opinii ankietowanych Polaków).

1. Realizacja procesów przekształceń własnościowych w Polsce w roku 2015

1.1. Przedsiębiorstwa państwowe w latach 1990-2015

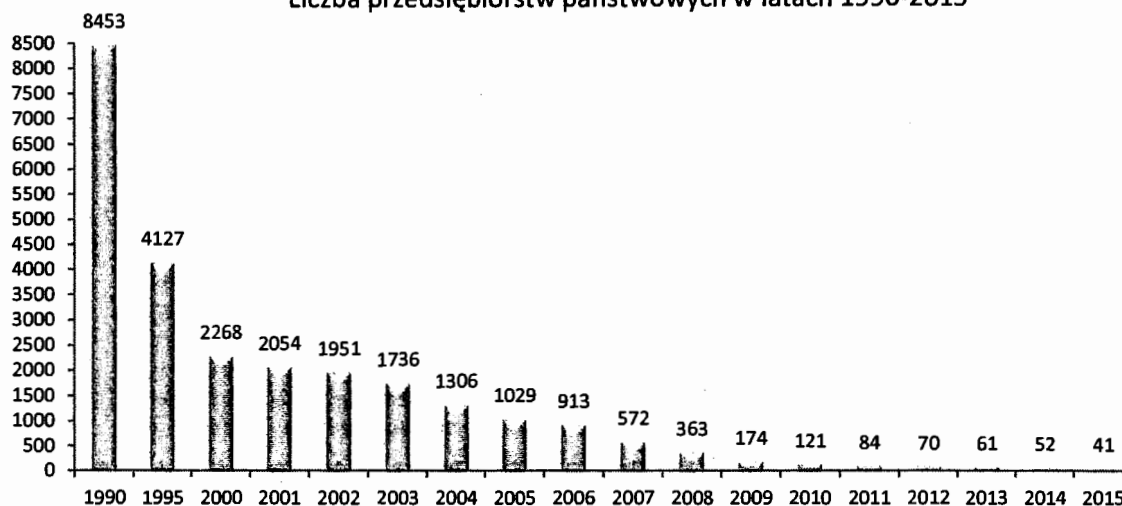

Na koniec 2015 r. istniało 41 przedsiębiorstw państwowych, ale tylko 19 prowadziło działalność gospodarczą.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1990 r. w Polsce istniały 8453 przedsiębiorstwa państwowe¹. Zdecydowana większość z nich – 6003 przedsiębiorstwa państwowe, zostały objęte przekształceniami własnościowymi. W pozostałych przypadkach przeprowadzono procesy łączenia, wniesienia majątku² lub postawienia jednostki w stan upadłości.

Wykres nr 1

Liczba przedsiębiorstw państwowych w latach 1990-2015

Źródło: Dane MSP.

Na koniec grudnia 2015 r. w Polsce zarejestrowanych było 41 przedsiębiorstw państwowych³, w tym 19 czynnych (czyli prowadzących działalność gospodarczą). Minister Skarbu Państwa był organem założycielskim dla 2 przedsiębiorstw państwowych (1 przedsiębiorstwo państwowe czynne i 1 przedsiębiorstwo państwowe w likwidacji).

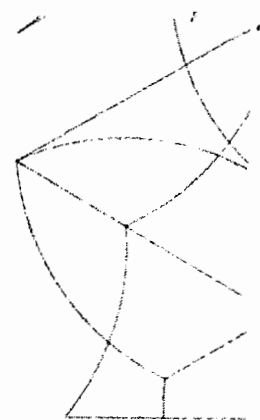
W latach 1990-2015 przekształceniami własnościowymi objęto 6003 przedsiębiorstwa państwowe, w tym:

- skomercjalizowano 1756 przedsiębiorstw państwowych (29,25% przekształconych przedsiębiorstw),
- zaakceptowano 2308 wniosków o prywatyzację bezpośrednią (38,45% przekształconych przedsiębiorstw),
- nie wyrażono sprzeciwu wobec 1939 wniosków o likwidację z powodu złej kondycji finansowej w trybie art. 19 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (32,30% przekształconych przedsiębiorstw).

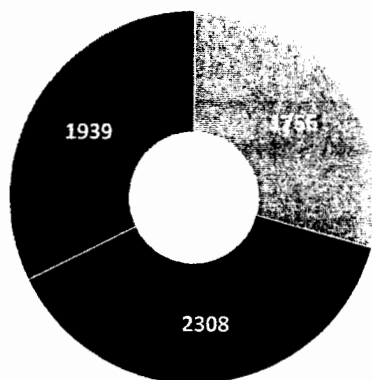
¹ Biuletyn Statystyczny GUS nr 11, Warszawa 1991, s.57.

² W tym m.in. państwowe gospodarstwa rolne (tzw. PGR-y), które zostały zlikwidowane, a ich majątek przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa – obecnie Agencja Nieruchomości Rolnych.

³ Przedsiębiorstwa państwowe wpisane do rejestru przedsiębiorców.

Wykres nr 2

Przekształcenia własnościowe przedsiębiorstw państwowych w latach 1990-2015

- ✦ komercjalizacja
- akceptacja wniosków o prywatyzację bezpośrednią
- brak sprzeciwu na likwidację

Źródło: Dane MSP.

1.2. Komerccjalizacja

W 2015 r. skomercjalizowano 1 przedsiębiorstwo państwowe.

Komerccjalizacja jest przekształceniem przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Dokonuje jej Minister Skarbu Państwa na wniosek organu założycielskiego lub dyrektora przedsiębiorstwa i rady pracowniczej, z własnej inicjatywy lub na uzasadniony wniosek organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, na obszarze którego znajduje się siedziba tego przedsiębiorstwa, na podstawie uchwały organu stanowiącego tej jednostki. Powstała w ten sposób spółka wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których przedmiotem było skomercjalizowane przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków, o ile nie stanowią inaczej przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 981).

W 2015 r. skomercjalizowano 1 przedsiębiorstwo państwowe: Państwowy Instytut Wydawniczy w Warszawie. Akt komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego został podpisany przez Ministra Skarbu Państwa w dniu 23 października 2015 r. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, powstała w wyniku komercjalizacji spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Państwowy Instytut Wydawniczy Sp. z o.o., rozpoczęła działalność w dniu 1 grudnia 2015 r.

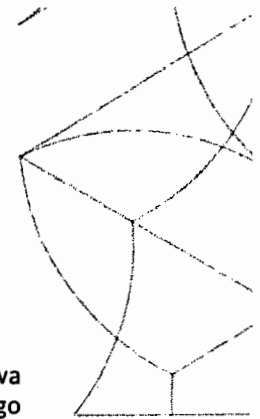
Łącznie w latach 1990-2015 dokonano komercjalizacji 1756 przedsiębiorstw państwowych⁴. W wyniku zrealizowanych przekształceń powstało 1739 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz 17 spółek z udziałem wierzycieli na podstawie Działu III ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tzw. komercjalizacja z konwersją wierzytelności)⁵.

1301 spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji zostało objętych dalszymi formami przekształceń własnościowych. Najczęściej była to prywatyzacja pośrednia (41,74% spółek) lub wniesienie

⁴ Przekształcenia własnościowe zrealizowane przez Ministra Przekształceń Własnościowych, a obecnie Ministra Skarbu Państwa.

⁵ Uchylony poprzez art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 63, poz. 637) o zmianie ustawy o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków oraz o zmianie niektórych ustaw, ustawie o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji oraz ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Komerccjalizacja z konwersją wierzytelności polegała na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Udziały w nowopowstałej spółce mogły być obejmowane w zamian za wierzytelności spółki, zwane wierzytelnościami konwertowanymi. Pomimo stworzenia możliwości przekształcania zadłużonych przedsiębiorstw państwowych w spółki i ich dalszej prywatyzacji, ta forma przekształceń własnościowych nie zyskała większego zainteresowania ze strony wierzycieli.

Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015

do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych (39,36% spółek). Akcje lub udziały 9,76% spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji zostały zamienione w zamian za wierzytelności w ramach bankowego postępowania ugodowego, 5,61% spółek przekazano nieodpłatnie na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, a w przypadku 1,38% spółek nastąpiło objęcie akcji lub udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa przez podmioty inne niż Skarb Państwa i państwowe osoby prawne. W pozostałych przypadkach (2,15% przekształcanych spółek) zastosowano inne metody przekształceń własnościowych.

Tabela nr 1

Przekształcenia własnościowe jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (jsSP) powstałych w wyniku komercjalizacji		
Forma przekształceń	Liczba jsSP objętych przekształceniami	% jsSP objętych przekształceniami
Prywatyzacja pośrednia	543	41,74%
Wniesienie do NFI	512	39,36%
Zamiana wierzytelności w ramach bankowego postępowania ugodowego	127	9,76%
Komunalizacja	73	5,61%
Objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jsSP przez podmioty inne niż Skarb Państwa i państwowe osoby prawne	18	1,38%
Inne tryby przekształceń własnościowych	28	2,15%
Ogółem	1301	100%

Źródło: Dane MSP.

1.3. Prywatyzacja bezpośrednia

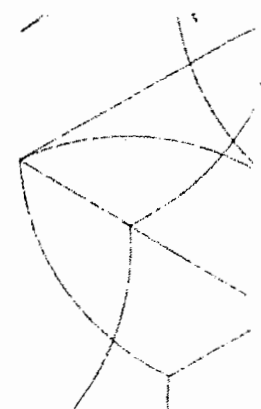

W 2015 r. nie złożono do Ministra Skarbu Państwa żadnego wniosku o wyrażenie zgody na prywatyzację bezpośrednią.

Prywatyzacja bezpośrednia polega na rozporządzeniu przez organ założycielski wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa państwowego z pominięciem procesu komercjalizacji. Może odbywać się w formie sprzedaży przedsiębiorstwa, wniesienia przedsiębiorstwa do spółki lub oddania przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.

W 2015 r. do Ministra Skarbu Państwa nie złożono żadnego wniosku o wyrażenie zgody na prywatyzację bezpośrednią, jak też nie wykreślono z rejestru przedsiębiorców żadnego podmiotu po przeprowadzeniu prywatyzacji bezpośredniej.

Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015

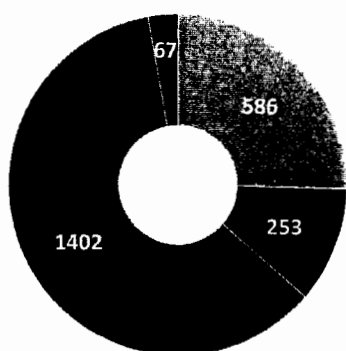

W latach 1990-2015 prywatyzacją bezpośrednią objęto 2308 przedsiębiorstw państwowych, w tym :

- 586 podmiotów w drodze sprzedaży przedsiębiorstwa,
- 253 przedsiębiorstw poprzez wniesienie do spółki,
- 1402 przedsiębiorstwa państwowe oddano do odpłatnego korzystania,
- wobec 67 przedsiębiorstw państwowych zastosowano mieszane formy prywatyzacji bezpośredniej.

W wyniku prywatyzacji bezpośredniej z rejestru przedsiębiorców wykreślono 2222 przedsiębiorstwa państwowe, co stanowi 96,27% wszystkich przedsiębiorstw, wobec których Minister Skarbu Państwa zaakceptował wnioski o prywatyzację bezpośrednią.

Wykres nr 3

Prywatyzacja bezpośrednia przedsiębiorstw państwowych w latach 1990-2015

- sprzedaż
- wniesienie
- oddanie do odpłatnego korzystania
- formy mieszane

Źródło: Dane MSP.

1.4. Likwidacja przedsiębiorstw państwowych

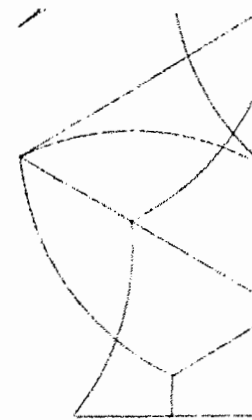
W 2015 r. z rejestru przedsiębiorców wykreślono 7 przedsiębiorstw państwowych po przeprowadzeniu procesu likwidacji.

Likwidacja przedsiębiorstw państwowych na mocy ustawy o przedsiębiorstwach państwowych co do zasady powinna być dokonywana z przyczyn ekonomicznych. Polega na rozporządzeniu składnikami materialnymi i niematerialnymi przedsiębiorstwa oraz jego wykreśleniu z rejestru przedsiębiorców po zaspokojeniu wierzycieli bądź zabezpieczeniu ich wierzytelności. Decyzję o likwidacji podejmuje organ założycielski, o ile Minister Skarbu Państwa nie wyrazi swojego sprzeciwu. Najczęściej stosowaną formą likwidacji z przyczyn ekonomicznych jest sprzedaż zorganizowanych części majątku przedsiębiorstwa i przeznaczenie uzyskanych w ten sposób środków finansowych na pokrycie wierzytelności.

Od początku przekształceń własnościowych w Polsce Minister Skarbu Państwa nie wyraził sprzeciwu wobec 1939 wniosków organów założycielskich o likwidację przedsiębiorstwa państwowego.

W latach 1990-2015 w wyniku przeprowadzonej likwidacji, wykreślono z rejestru przedsiębiorców 1175 przedsiębiorstw państwowych, co stanowi 60,59% wszystkich przedsiębiorstw państwowych, wobec których Minister Skarbu Państwa nie wyraził sprzeciwu na likwidację z przyczyn ekonomicznych. W 2015 r. po przeprowadzeniu procesu likwidacji z rejestru przedsiębiorców wykreślono 7 przedsiębiorstw państwowych.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. w nadzorze MSP było 48 podmiotów, w których trwał proces likwidacji. Z tego 26 to podmioty z większościowym udziałem Skarbu Państwa oraz 1 przedsiębiorstwo państwowe. Wiele z tych postępowań likwidacyjnych to procesy trwające po kilka a niekiedy po kilkanaście lat.

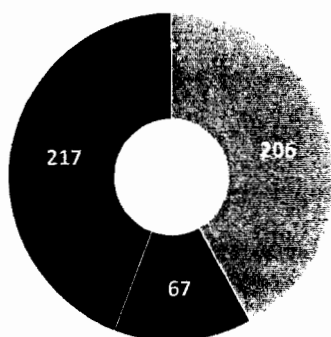
1.5. Zbycie akcji/udziałów Skarbu Państwa w roku 2015

W 2015 r. dokonano przekształceń własnościowych 52 spółek Skarbu Państwa.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. w nadzorze Ministra Skarbu Państwa pozostawały 562 spółki. W wyniku przeprowadzonych zmian własnościowych w 2015 r. nastąpiło obniżenie łącznej liczby spółek o 72 podmioty gospodarcze. Na koniec grudnia 2015 r. Minister Skarbu Państwa wykonywał prawa z akcji bądź udziałów w 490 spółkach, w tym w 206 spółkach prowadzących działalność (z wyłączeniem 67 spółek tylko z akcjami pracowniczymi⁶). Ponadto, 217 spółek w nadzorze Ministra Skarbu Państwa znajdowało się w stanie likwidacji, upadłości bądź nie prowadziło działalności.

Wykres nr 4

Spółki w nadzorze MSP na koniec 2015 r.

- spółki czynne
- spółki tylko z akcjami pracowniczymi
- spółki w likwidacji, upadłości, nieprowadzące działalności

Źródło: Dane MSP.

Zbywanie akcji/udziałów Skarbu Państwa w spółkach odbywa się na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji. Polega na przekazaniu prawa własności akcji/udziałów na rzecz innych podmiotów gospodarczych. Może odbywać się przy zastosowaniu różnych metod przekształceń własnościowych takich jak: prywatyzacja pośrednia, nieodpłatne przekazanie akcji/udziałów na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, wniesienie na podwyższenie kapitału zakładowego innego podmiotu z udziałem Skarbu Państwa, umorzenie akcji/udziałów w spółce.

W 2015 r. dokonano przekształceń własnościowych 52 spółek Skarbu Państwa. W przypadku 31 transakcji (59,62% ogółu) zbycie nastąpiło w wyniku prywatyzacji branżowej, 2 transakcje (3,85%) dokonano poprzez zbycie akcji na rynku regulowanym, 17 umów (32,69%) dotyczyło wniesienia akcji/udziałów na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa, natomiast nieodpłatne przekazanie akcji/udziałów na rzecz jednostek samorządu terytorialnego oraz umorzenia akcji/udziałów Skarbu Państwa dotyczyły 2 przypadków (3,84%).

⁶ Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 981) uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji Skarbu Państwa. Uprawnienie powstaje po 3 miesiącach od zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych i wygasa po upływie 24 miesięcy od jego powstania.

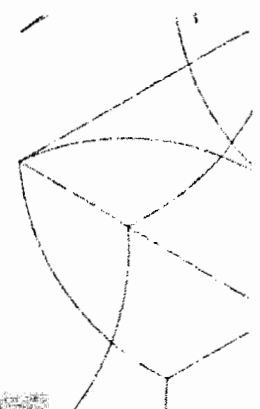

Tabela nr 2

Spółki z Skarbu Państwa objęte procesem zbycia akcji/udziałów Skarbu Państwa (SP) w 2015 r.		
Forma zbycia akcji/udziałów SP	Liczba spółek, w których dokonano zbycia akcji/udziałów SP	% spółek, w których dokonano zbycia akcji/udziałów SP
Prywatyzacja branżowa	31	59,62%
Prywatyzacja giełdowa	2	3,85%
Wniesienie na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów	17	32,69%
Komunalizacja	1	1,92%
Umorzenie	1	1,92%
Łącznie	52	100%

Źródło: Dane MSP.

1.5.1. Prywatyzacja branżowa w 2015 r.

W 2015 r. dokonano 31 prywatyzacji branżowych.

Prywatyzacja branżowa obejmuje transakcje zbycia akcji lub udziałów Skarbu Państwa w spółkach, dla których zostały zawarte umowy prywatyzacyjne, z wyłączeniem trybów prywatyzacji za pośrednictwem giełdy papierów wartościowych.

W 2015 r. podpisano umowy prywatyzacyjne dla 32 spółek, z czego w przypadku 1 spółki nastąpiło umorzenie akcji. Wartość przychodów z prywatyzacji pozagiełdowej w 2015 r. wyniosła 42,85 mln zł.

Niektóre próby przekształceń własnościowych podjęte w 2015 r. zakończyły się niepowodzeniem. Przyczynami decydującymi o zakończeniu procesu bez rozstrzygnięcia były przede wszystkim brak zainteresowania ze strony potencjalnych inwestorów lub niesatysfakcjonujące warunki proponowane przez oferentów. Część spółek z udziałem Skarbu Państwa znajdowała się w trudnej sytuacji ekonomiczno-finansowej, wymagała przeprowadzenia różnego rodzaju działań restrukturyzacyjnych, w tym zmiany planów inwestycyjnych, co w niektórych przypadkach miało wpływ na przesunięcie terminu realizacji projektu.

Spśród spółek, dla których w 2015 r. przeprowadzono proces prywatyzacji branżowej, najczęściej stosowanym trybem zbycia akcji lub udziałów Skarbu Państwa był tryb określony w art. 33 ust. 5 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (łącznie 90,32% spółek objętych prywatyzacją branżową), czyli:

- 1) zbycie akcji lub udziałów w spółkach, w których udział Skarbu Państwa wynosi mniej niż 50% kapitału zakładowego, a nabywca i cena są wskazane w umowie prywatyzacyjnej (26 spółek),
- 2) zbycie akcji lub udziałów w spółkach, w których Skarb Państwa posiada nie więcej niż 25% kapitału zakładowego (2 spółki).

W trybie aukcji ogłoszonej publicznie zbyto akcje lub udziały Skarbu Państwa w 2 podmiotach. Dla przeprowadzanych w roku 2015 procesów prywatyzacyjnych nie była wymagana zgoda Rady Ministrów. Ponadto w procesie zbywania akcji lub udziałów Skarbu Państwa w 2015 r. zrealizowano inne możliwości prywatyzacji, tj. nabycie udziałów w celu umorzenia (1 spółka).

Tryb	Liczba projektów	Procent
Tryb inny (art. 33 ust. 5 pkt 1)	26	83,87%
Aukcja ogłoszona publicznie	2	6,45%
Tryb inny (art. 33 ust. 5 pkt 2)	2	6,45%
Zgoda Rady Ministrów	0	0%
Pozostałe	1	3,23%

Źródło: Dane MSP.

1.5.2. Prywatyzacja giełdowa w 2015 r.

W 2015 r. zrealizowano 2 projekty giełdowe.

Prywatyzacja giełdowa obejmuje projekty zbywania akcji Skarbu Państwa za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. Ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przewiduje możliwość zastosowania 4 trybów wprowadzania do obrotu lub sprzedaży akcji Skarbu Państwa na rynku regulowanym: poprzez przyjęcie oferty w odpowiedzi na wezwanie, ofertę publiczną na rynku regulowanym, sprzedaż akcji w obrocie zorganizowanym oraz stabilizację pomocniczą na warunkach określonych w przepisach rozporządzenia Komisji Europejskiej.

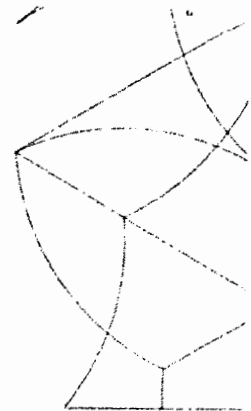
W 2015 r. zrealizowano 2 projekty giełdowe, w których Skarb Państwa zbył wszystkie posiadane akcje: Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. (w ramach przymusowego odkupu akcji na podstawie art. 82 ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych) oraz akcje Regnon S.A.

łącznie przychody dla Skarbu Państwa z prywatyzacji giełdowej w 2015 r. wyniosły 0,741 mln zł.

Tabela nr 4

Nr	Nazwa spółki	Miejscowość	Data	Procent
1	Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.	Warszawa	2015-01-07	0,016%
2	Regnon S.A.	Warszawa	2015-10-12	0,07%

Źródło: Dane MSP.

1.5.3. Komunalizacja w 2015 r.

W 2015 r. Minister Skarbu Państwa skomunalizował 1 spółkę z udziałem Skarbu Państwa.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi zbywanie akcji lub udziałów Skarbu Państwa w spółkach kapitałowych może odbywać się także w formie przekształceń własnościowych takich jak nieodpłatne przekazanie akcji lub udziałów na rzecz jednostek samorządu terytorialnego oraz wniesienie akcji lub udziałów na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa.

Komunalizacja akcji/udziałów jest szczególnie uzasadniona w przypadku spółek z udziałem Skarbu Państwa prowadzących działalność w zakresie, który ściśle łączy się z wypełnianiem zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, a zmiany właścicielskie mogą przyczyniać się do bardziej efektywnego zarządzania i lepszego zaspokajania potrzeb lokalnych społeczności.

10 października 2015 r. dokonano nieodpłatnego przekazania na rzecz jednostki samorządu terytorialnego wszystkich posiadanych udziałów (60%) w 1 spółce z udziałem Skarbu Państwa – Międzynarodowych Targach Poznańskich Sp. z o.o.

1.5.4. Wniesienia na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa w 2015 r.

W 2015 r. akcje 17 spółek zostały wniesione na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa.

W 2015 r. akcje Skarbu Państwa w 17 spółkach zostały wniesione na podwyższenie kapitału zakładowego innych podmiotów z udziałem Skarbu Państwa. Wniesienia akcji Skarbu Państwa dokonano na podwyższenie kapitału zakładowego Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A. (akcje 11 spółek), Towarzystwa Finansowego Silesia S.A. (akcje 3 spółek), Węglokoksu S.A. (akcje 2 spółek) i Banku Gospodarstwa Krajowego (akcje 1 spółki).

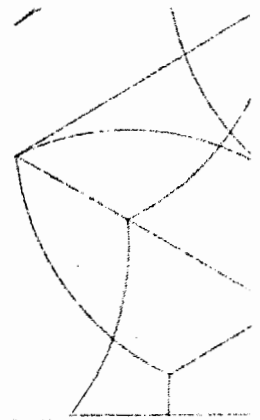
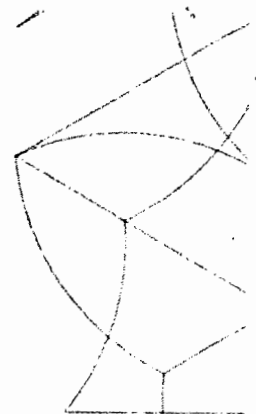

Tabela nr 5

Wnieściecia na podwyższenie kapitału spółek Skarbu Państwa (SP) w 2015 r.					
Lo.	Nazwa spółki	Siedziba	Data podwyższenia kapitału	% wniesionych akcji SP	Przejmująca spółka SP
1	Huta Pokój S.A.	Ruda Śląska	2015-04-10	25,50%	Węglkoks S.A.
2	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe "PSK Rzeszów" Sp. z o.o.	Rzeszów	2015-04-10	85,00%	Węglkoks S.A.
3	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	Warszawa	2015-08-26	1,96%	Bank Gospodarstwa Krajowego
4	ADEXTRA S.A.	Piaseczno	2015-08-27	4,36%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
5	Waryński Spółka Akcyjna - Grupa Holdingowa	Warszawa	2015-08-27	3,15%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
6	Bydgoskie Zakłady Elektromechaniczne Belma S.A.	Białe Błota	2015-08-27	2,52%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
7	EADS PZL "Warszawa-Okęcie" S.A.	Warszawa	2015-08-27	18,31%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
8	FS Nieruchomości S.A.	Lublin	2015-08-27	0,45%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
9	Ośrodek Badawczo - Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych "Obrum" Sp. z o.o.	Gliwice	2015-08-27	0,43%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
10	PIT-RADWAR S.A.	Warszawa	2015-08-27	0,15%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
11	Stocznia Remontowa NAUTA S.A.	Gdynia	2015-08-27	2,20%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
12	Szczecińska Stocznia Remontowa GRYFIA S.A.	Szczecin	2015-08-27	7,21%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
13	Zakład Mechaniczny "Bumar - Mikulczyce" S.A.	Zabrze	2015-08-27	0,26%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
14	Zakłady Mechaniczne "Tarnów" S.A.	Tarnów	2015-08-27	0,14%	Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.
15	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	Warszawa	2015-12-01	1,00%	TF Silesia S.A.
16	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.	Warszawa	2015-12-01	1,57%	TF Silesia S.A.
17	Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna	Warszawa	2015-12-01	0,74%	TF Silesia S.A.

Źródło: Dane MSP.

2. Ekonomiczno - finansowe aspekty prywatyzacji w roku 2015

2.1. Otoczenie makroekonomiczne procesów prywatyzacji⁷

W 2015 r. PKB wzrósł o 3,6% w stosunku do roku poprzedniego.

Realizacja określonych w planach projektów prywatyzacyjnych, w znacznym stopniu zależna jest od czynników makroekonomicznych. Dotyczy to zarówno rynku krajowego, jak i rynków zagranicznych. Analizując zatem efekty procesów przekształceń własnościowych należy uwzględnić wpływ otoczenia makroekonomicznego na zainteresowanie potencjalnych inwestorów ofertą prywatyzacyjną Skarbu Państwa, a także pośrednio na wycenę wartości prywatyzowanych podmiotów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) PKB w 2015 r. wzrósł o 3,6% w stosunku do roku poprzedniego, czyli o 0,2% więcej niż prognozowano w ustawie budżetowej na rok 2015 (w 2014 r. był to wzrost o 3,3%). Podkreślić należy, iż polski wzrost PKB należy w ostatnich latach do najbardziej stabilnych w Unii Europejskiej (UE).

Zgodnie z danymi Eurostatu, w 2015 r. w krajach UE tempo wzrostu PKB wyniosło 2,0%, w porównaniu z 1,4% w 2014 r. Jednocześnie obserwowany był dalszy wzrost importu UE, głównego wskaźnika popytu na polskie towary i usługi (na UE przypada blisko 80% polskiego eksportu towarów), który w 2015 r. wyniósł 6,0%, wobec 4,7% rok wcześniej. Wzrost importu UE, a także importu pozostałych krajów rozwiniętych i innych krajów rozwijających się, a w efekcie wzrost polskiego eksportu na te rynki, skompensował spadek eksportu z Polski na rynki wschodnie (w szczególności do Rosji i Ukrainy). W rezultacie tempo wzrostu eksportu ogółem utrzymało się na relatywnie wysokim poziomie (6,8% r/r). Znalazło to odzwierciedlenie m.in. w wyższym niż przed rokiem tempie wzrostu produkcji przemysłowej.

Głównym czynnikiem wzrostu pozostał popyt krajowy, choć jego dynamika była niższa od tej zanotowanej w 2014 r. Niższe tempo wzrostu popytu krajowego to w głównej mierze efekt spowolnienia tempa wzrostu inwestycji, ujemnego wkładu zapasów oraz – w mniejszym stopniu – słabszego tempa wzrostu spożycia publicznego. Dynamika eksportu była wyższa od dynamiki importu, co przełożyło się na dodatni wkład eksportu netto we wzrost produktu krajowego brutto. PKB w ujęciu nominalnym osiągnął poziom 1 789,7 mld zł i był o 4,1% wyższy niż w 2014 r.

W roku 2015 r. tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych spowolniło do 5,8% z 10% w 2014 r., co było m.in. efektem wyraźnie niższej dynamiki inwestycji w sektorze instytucji rządowych i samorządowych. Mimo spowolnienia, dynamika inwestycji była wyższa od dynamiki PKB (zwłaszcza w ujęciu nominalnym), co przełożyło się na wzrost stopy inwestycji o ok. 0,4 pkt. proc. (do 20,1% PKB). Wzrostowi inwestycji sprzyjały relatywnie wysoka konkurencyjność kosztowa polskich przedsiębiorstw, ich stabilna pozycja finansowa oraz niskie oprocentowanie kredytów. Według danych GUS przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w 2015 r. było o 0,22% wyższe niż przed rokiem, w tym w przemyśle wzrosło o 0,7%.

Średnio w całym 2015 r. ceny konsumpcyjne były niższe o 0,9% w porównaniu do 2014 r. Spadek cen był w znacznym stopniu efektem sytuacji na światowych rynkach surowców. Ceny konsumpcyjne energii i żywności na rynku krajowym w 2015 r. obniżyły się odpowiednio o 4,1% i 1,7%. Dodatkowo, na bardzo niskim poziomie utrzymywała się inflacja bazowa (tj. wskaźnik CPI po wyłączeniu cen żywności i cen energii)⁸, która średnio w 2015 r. wyniosła 0,3%. Poniżej poziomu ubiegłorocznego kształtowały się ceny produkcji sprzedanej przemysłu, których spadek w całym roku wyniósł 2,2%.

⁷ W prezentowanym w niniejszym podrozdziale opisie sytuacji makroekonomicznej wykorzystano opracowane w Ministerstwie Finansów „Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r.”.
⁸ CPI (consumer price index) – wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

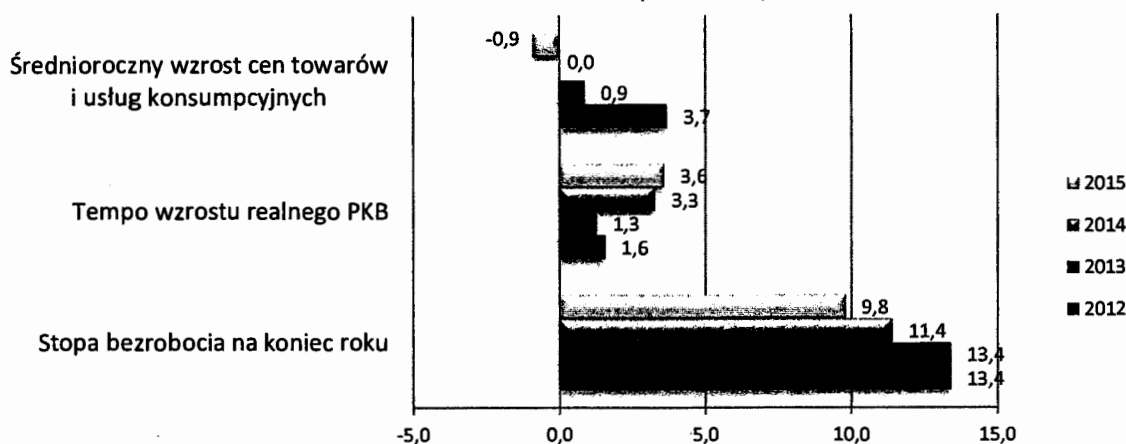
Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015

W 2015 r. odpływ kapitału w ramach rachunku finansowego łącznie z aktywami rezerwowymi wyniósł niemal 6 mld EUR, wobec napływu w wysokości 3,2 mld EUR w 2014 r. Pogorszenie salda w dużym stopniu wynikało ze wzrostu aktywów zagranicznych rezydentów, ale również z mniejszego napływu inwestycji zagranicznych. Napływ inwestycji bezpośrednich nierezydentów wyniósł 6,6 mld EUR, a najważniejszym ich komponentem były reinwestowane zyski. Wysoką nadwyżkę (2,4% PKB) utrzymał natomiast rachunek kapitałowy, na którym klasyfikowany jest przede wszystkim napływ środków z europejskich funduszy strukturalnych. Oficjalne aktywa rezerwowe na koniec ubiegłego roku osiągnęły poziom 86,9 mld EUR, wobec 82,6 mld EUR na koniec 2014 r.

W 2015 r. kurs złotego ukształtował się średnio na poziomie 4,1839 EUR/PLN oraz 3,7701 USD/PLN, co oznacza, że w relacji do roku poprzedniego kurs złotego do euro praktycznie się nie zmienił, a do dolara amerykańskiego wzrósł o 19,5%. W 2015 r. kurs polskiej waluty był determinowany głównie przez czynniki globalne. Ostatni kwartał 2015 r. charakteryzował się względną stabilizacją kursu złotego do euro, przebraną w grudniu przez znaczne, choć chwilowe osłabienie polskiej waluty (kurs EUR/PLN wzrósł do 4,37).

Wykres nr 5

Zmiany podstawowych wskaźników makroekonomicznych w latach 2012-2015 (dane w %)

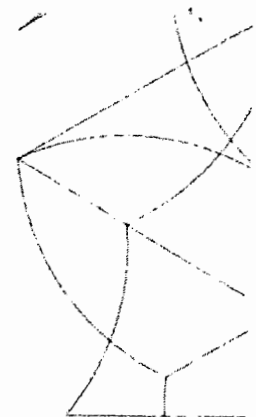
Źródło: Dane GUS.

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) odgrywa istotną rolę w finansowaniu polskiej gospodarki, a sprawny i silny rynek kapitałowy to jeden z elementów pozyskiwania środków koniecznych dla rozwoju firm. Dlatego też przedsiębiorcy często korzystają z tej możliwości. W 2015 r. na GPW zadebiutowało 30 spółek. Na koniec roku na warszawskim parkiecie notowanych było 487 spółek, w tym 54 zagraniczne.

W całym ubiegłym roku wartość kapitalizacji spółek krajowych notowanych na GPW wyniosła 516,8 mld zł, a wartość obrotu akcjami 225,3 mld zł. Łączna kapitalizacja spółek krajowych i zagranicznych to 1 082,8 mld zł (spadek o 13,6% w stosunku do roku 2014), natomiast stopa zwrotu WIG ukształtowała się na poziomie -9,62%.

W 2015 r. Skarb Państwa posiadał akcje 17 spółek notowanych na rynku regulowanym. Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. kapitalizacja spółek (czyli wartość 100% akcji), w których Minister Skarbu Państwa wykonywał prawa z części akcji (zależnie od udziału Skarbu Państwa w akcjonariacie)⁹, wyniosła 199 mld zł i stanowiła 38,51% łącznej kapitalizacji spółek krajowych notowanych na GPW. Wartość rynkowa akcji należących do Skarbu Państwa wyniosła 81,3 mld zł.

⁹ Bez JSW S.A. pozostającej na dzień 31 grudnia 2015 r. w nadzorze Ministra Energii.

2.2. Przychody z prywatyzacji i ich rozdysponowanie

W 2015 r. zrealizowane zostały odpisy na rzecz państwowych funduszy celowych, Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych w łącznej wysokości 43,59 mln zł, czyli cała kwota uzyskana z prywatyzacji.

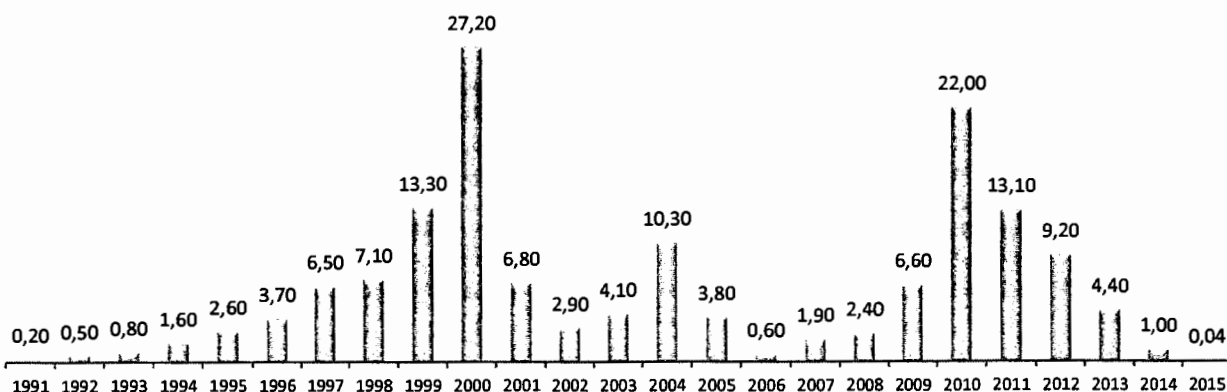
Przychody z prywatyzacji w 2015 r. zaplanowane zostały pierwotnie na poziomie 1,2 mld zł (w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2015 przychody z prywatyzacji oszacowane zostały na poziomie 106,6 mln zł), z czego zrealizowane zostały w kwocie 43,59 mln zł, co stanowiło 3,6% przychodów pierwotnie zaplanowanych na ten rok.

Głównym powodem niewykonania zaplanowanych przychodów było zawieszenie lub odstąpienie od realizacji niektórych projektów prywatyzacyjnych planowanych na rok 2015, istotnych z punktu widzenia pozyskania potencjalnych przychodów, a także niezrealizowanie sprzedaży pakietów mniejszościowych, które w znacznym stopniu uzależnione jest od decyzji większościowych akcjonariuszy lub wspólników. Nie dokonano zakładanego zbycia pakietów akcji spółek PGE S.A., PKO BP S.A., PZU SA planowanego wraz z wniesieniem na podwyższenie kapitału zakładowego PIR S.A. związanego z realizacją Programu „Inwestycje Polskie”, ze względu na brak zapotrzebowania na środki finansowe ze strony PIR S.A. Nie zostało zrealizowane zbycie pakietu akcji ZCh Police S.A. ze względu na niesprzyjającą sytuację na GPW S.A. Ponadto, zgodnie z decyzjami właścicielskimi, odstąpiono także od realizacji niektórych projektów branżowych, jak np. JSW Koks S.A., Fabryka Przewodów Energetycznych S.A., czy Fabryka Elementów Złącznych S.A.

Łącznie w latach 1991-2015 przychody z realizacji przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych i spółek z udziałem Skarbu Państwa osiągnęły wartość 152,707 mld zł. W wyniku realizacji procesów przekształceń własnościowych zmniejsza się liczba spółek pozostających w nadzorze Ministra Skarbu Państwa, a tym samym maleje liczba prowadzonych projektów prywatyzacyjnych, co wpływa na obniżenie przychodów z prywatyzacji.

Wykres nr 6

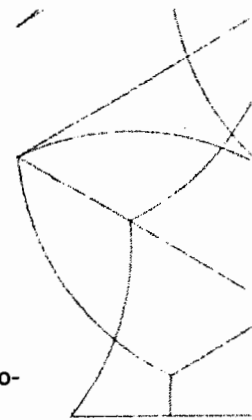
Przychody z prywatyzacji w latach 1991 - 2015 (w mld zł)

Źródło: Dane MSP.

Rozdysponowanie przychodów z prywatyzacji uregulowane jest w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 981), w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2015 r. poz.121 z późn. zm.), w ustawie o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (tekst jednolity, Dz. U. z 2012 r. poz. 657 z późn. zm.), a także w ustawie o wspieraniu

Raport o ekonomicznych, finansowych i społecznych skutkach prywatyzacji w roku 2015

restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity, Dz. U. z 2015 r. poz. 677)¹⁰.

Cała kwota przychodów z prywatyzacji uzyskanych w 2015 r. (100%) została przeznaczona na rzecz państwowych funduszy celowych, Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych. W 2015 r. nie miało miejsca przekazanie środków uzyskanych z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa na rachunek budżetu państwa.

Uzyskane przychody z prywatyzacji zostały rozdysponowane następująco:

- ▣ 6,54 mln zł – Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców (art. 56 ust. 1 pkt 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji – dalej uokip),
- ▣ 17,44 mln zł – Fundusz Rezerwy Demograficznej (art. 58 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych),
- ▣ 0,87 mln zł – Fundusz Skarbu Państwa (art. 56 ust. 1 pkt 3 uokip),
- ▣ 0,87 mln zł – Fundusz Nauki i Technologii Polskiej (art. 56 ust. 1 pkt 4 uokip),
- ▣ 17,87 mln zł – rezerwy poręczeniowe i gwarancyjne Skarbu Państwa (art. 27 ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne).

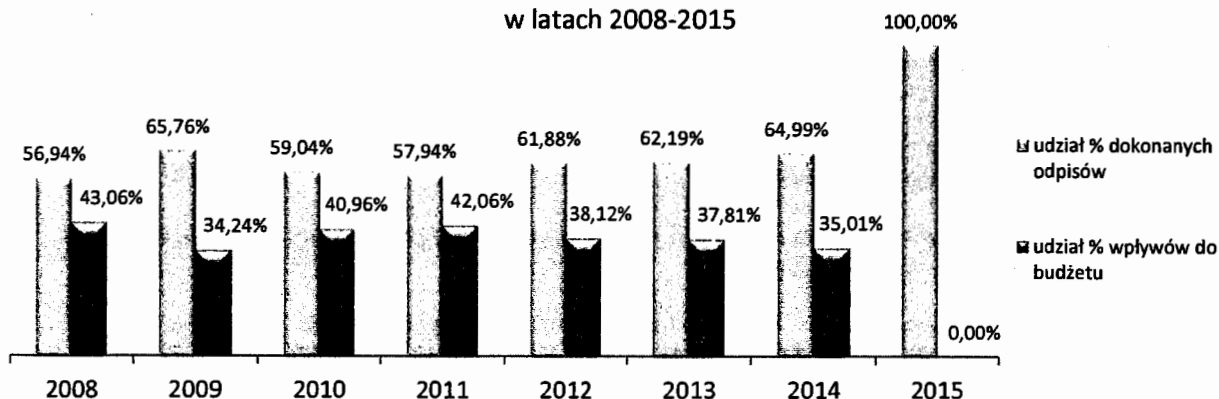
Dwa spośród wyżej wymienionych funduszy związane są z realizacją ustawowych obowiązków Ministra Skarbu Państwa, tj. Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców, powołany w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców (w tym przedsiębiorców publicznych) i Fundusz Skarbu Państwa, z którego środki przeznaczone są na pokrycie kosztów prywatyzacji, kosztów gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz podwyższenie kapitału zakładowego spółek z udziałem Skarbu Państwa.

Pozostałe fundusze tworzone są z przeznaczeniem na następujące cele:

- 1) Fundusz Rezerwy Demograficznej - zasilenie ubezpieczenia emerytalnego;
- 2) Fundusz Nauki i Technologii Polskiej - cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej obejmujące wspieranie szczególnie ważnych kierunków badań naukowych lub prac rozwojowych określanych w założeniach polityki naukowo-technicznej państwa, wspieranie inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych oraz promocję i upowszechnianie nauki;
- 3) odpis na rezerwy poręczeniowe i gwarancyjne Skarbu Państwa, z którego środki finansowe uzyskane ze zbycia akcji (udziałów) mogą być przeznaczone jedynie na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa.

Wykres nr 7

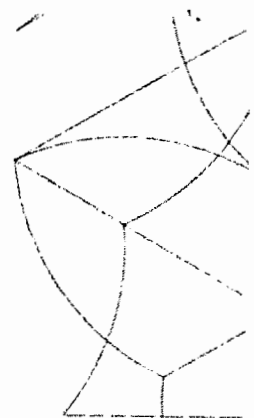
Przychody z prywatyzacji - udział % odpisów na fundusze i wpływów do budżetu w latach 2008-2015

Uwaga: Zgodnie ze zmianą art. 58 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odpis na Fundusz Rezerwy Demograficznej obowiązuje od dnia 1 stycznia 2009 r.

Źródło: Dane MSP.

¹⁰ Część przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego przeznacza się na wsparcie finansowe restrukturyzacji podmiotów tego sektora. W 2015 r. prywatyzacja spółek sektora przemysłowego potencjału obronnego nie miała miejsca.

2.3. Wpływ przychodów z prywatyzacji na potrzeby pożyczkowe budżetu państwa i dług publiczny

W 2015 r. łączny wpływ przychodów z prywatyzacji na zmniejszenie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa wyniósł 26,2 mln zł, natomiast łączny szacunkowy wpływ na zmniejszenie nominalnego poziomu długu publicznego wyniósł 44,2 mln zł.

Przychody z prywatyzacji mają wpływ zarówno na obszar potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa, jak i długu publicznego.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz.U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.) przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa stanowią jedno ze źródeł finansowania deficytu budżetu państwa oraz innych potrzeb pożyczkowych. Z kolei rozchodami są między innymi płatności wynikające z odrębnych ustaw, których źródłem finansowania są przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa.

Wpływ przychodów z prywatyzacji na potrzeby pożyczkowe netto, ze względu na rozdysponowanie tych środków, ma charakter bezpośredni lub pośredni.

W 2015 r. na bezpośrednie obniżenie poziomu potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa wpłynęły jedynie środki uzyskane z prywatyzacji i przekazane na rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych w wysokości 17,9 mln zł (środki te są następnie przekazywane na przychody budżetu państwa i wykorzystywane do finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa).

Kwota wpływów uzyskanych z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa na rachunek budżetu państwa (tzw. wpływy netto, tj. wpływy po dokonaniu ustawowych odpisów) w ujęciu całorocznym była na poziomie zerowym.

Jednocześnie należy zauważyć, że zgodnie z art. 58 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych o wykorzystaniu wpływów z prywatyzacji części mienia Skarbu Państwa na cele związane z reformą systemu ubezpieczeń społecznych, środki te służą finansowaniu reformy systemu ubezpieczeń społecznych (refundacja Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych z tytułu ubytku składki przekazywanej do otwartych funduszy emerytalnych). Wysokość tej refundacji w 2015 r. wyniosła 3 098,4 mln zł i wobec braku wpływów netto z prywatyzacji, oznaczało to konieczność zwiększonego finansowania z emisji długu na poziomie 3 164,8 mln zł¹¹.

Oddziaływanie pośrednie wynika z procesu konsolidacji zarządzania płynnością sektora publicznego wprowadzonego ustawą o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. W ramach tego procesu środki państwowych funduszy celowych (z wyjątkiem funduszy zarządzanych przez ZUS i Prezesa KRUS), w tym wszystkie fundusze celowe utworzone ze środków pochodzących z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa (Fundusz Reprywatyzacji, Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców, Fundusz Skarbu Państwa, Fundusz Nauki i Technologii Polskiej), są oddawane w zarządzanie Ministrowi Finansów i wykorzystywane na finansowanie potrzeb pożyczkowych. W 2015 r. wartość środków przekazanych na te fundusze z przychodów z prywatyzacji wyniosła 8,3 mln zł.

Łączny wpływ przychodów z prywatyzacji na zmniejszenie potrzeb pożyczkowych budżetu z tytułu przedstawionych czynników w 2015 r. wyniósł 26,2 mln zł.

Oddziaływanie przychodów z prywatyzacji na poziom długu publicznego wynika z dwóch elementów: ograniczenia potrzeb pożyczkowych netto budżetu państwa oraz z konsolidacji długu publicznego w ramach sektora finansów publicznych (eliminacji wzajemnych zobowiązań między jednostkami sektora), do którego należy Fundusz Rezerwy Demograficznej (FRD), zasilany m.in. wpływami z prywatyzacji. W 2015 r. kwota zasilenia FRD z tego tytułu wyniosła 17,44 mln zł.

¹¹ Dane Ministerstwa Finansów.

Łączny szacunkowy efekt przedstawionych czynników na zmniejszenie nominalnego poziomu długu publicznego w 2015 r. wyniósł 44,2 mln zł (0,002% PKB).

2.4. Dochody z tytułu dywidend

W 2015 r. kwota dywidend wypłaconych przez spółki nadzorowane przez Ministra Skarbu Państwa wyniosła 4,548 mld zł.

Dochody budżetu państwa to środki pieniężne pobierane od podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych przez państwo lub przez odrębny organ samorządu terytorialnego w celu realizacji wydatków zapewniających wypełnienie zadań państwowych.

Do dochodów budżetowych nie zalicza się przychodów z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa, dochodami są natomiast wpłaty z tytułu dywidend pobierane z zysku wygenerowanego przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, stanowiące niepodatkowe dochody budżetu państwa i mające bezpośredni wpływ na jego deficyt.

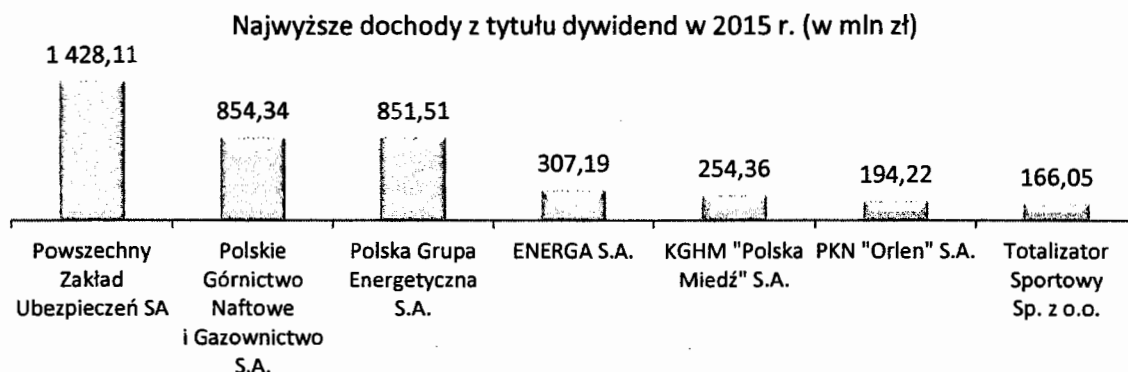
W ustawie budżetowej na 2015 r. dochody z tytułu dywidend od spółek zaplanowane zostały na poziomie 4,5 mld zł. Kwota dywidend wypłaconych przez spółki, w których prawa z akcji i udziałów wykonuje Minister Skarbu Państwa wyniosła 4,548 mld zł (101,07% planu). Kwota dywidend wypłaconych w 2015 r. stanowi 0,25% PKB wobec 0,22% PKB w 2014 r. i 0,39% PKB w 2013 r.

Podkreślenia wymaga fakt, iż zgodnie z uchwałą ZWZ spółki PZU SA, dywidenda z zysku za 2013 rok została wypłacona w dwóch transzach płatnych w równych ratach, gdzie druga rata, w kwocie 516,54 mln zł została wypłacona w styczniu 2015 r. (została zaliczona do dochodów budżetu 2015 r.).

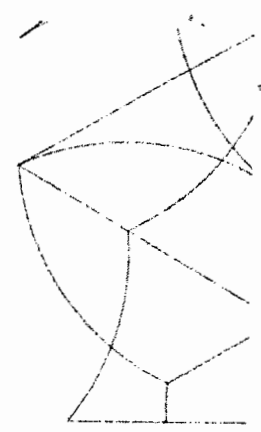
Ponadto, co roku przyczyną większych lub mniejszych różnic pomiędzy poziomem zaplanowanej a rzeczywiście wypłaconej dywidendy może być ostatecznie osiągnięty wynik finansowy, konieczność uwzględnienia potrzeb inwestycyjnych, inne uwarunkowania ekonomiczno-finansowe, czy w przypadku spółek sektora finansowego rekomendacje KNF.

W 2015 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, dochody z tytułu dywidend charakteryzowały się dużym stopniem koncentracji – 10 spółek z 57 podmiotów, które wypłaciły dywidendę w 2015 r., zapewniło prawie 96% wpływów z tego tytułu.

Wykres nr 8

Źródło: Dane MSP.

3. Społeczny odbiór procesów prywatyzacji w Polsce

3.1. Stosunek Polaków do prywatyzacji

Wyniki badań opinii społecznej na temat prywatyzacji przeprowadzone przez CBOS wskazują, że prywatyzacja najczęściej wywołuje wśród ankietowanych negatywne skojarzenia.

Z badania CBOS przeprowadzonego w bieżącym roku¹² wynika, iż prywatyzacja najczęściej jest kojarzona z nieprawidłowościami:

- * korupcją i nadużyciami (34,5%),
- * likwidacją miejsc pracy i bezrobociem (34,2%).

Wśród zjawisk kojarzących się pozytywnie z procesem prywatyzacji respondenci wskazywali:

- * rozwój gospodarki (29,1%),
- * wzrost efektywności działania firm (28,8%),
- * tworzenie nowych miejsc pracy (26,7%).

Z badań sondażowych przeprowadzonych ponad 10 lat temu wynikało, iż 38% ankietowanych wyrażało opinię, że prywatyzacja była zjawiskiem koniecznym w drodze do zbudowania gospodarki rynkowej w Polsce¹³, natomiast wyniki badań sondażowych przeprowadzonych w roku ubiegłym wskazały wynik 49,6%¹⁴.

Obecnie, 45,5% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że prywatyzacja była niezbędna do zbudowania w Polsce gospodarki rynkowej. Odmiennego zdania jest 31,4% ankietowanych, a 22,7% nie potrafi zająć w tej sprawie stanowiska¹⁵.

3.2. Podmioty z udziałem Skarbu Państwa vs. podmioty prywatne

Spada znaczenie statusu własnościowego jako cechy decydującej o sposobie postrzegania jakości działania przedsiębiorstw. Głównym atutem państwowych spółek jest gwarancja zatrudnienia, natomiast ankietowani uważają, że spółki prywatne szybciej się rozwijają i prowadzą duże inwestycje.

Opinie Polaków o prywatyzacji nierozzerwalnie związane są z preferencjami i skojarzeniami z państwową lub prywatną formą własności. Wyniki badań sondażowych wskazują jednoznacznie, iż w opinii większości ankietowanych zdecydowanie lepiej oceniane i częściej kojarzone z pozytywnymi zjawiskami rynkowymi i gospodarczymi są przedsiębiorstwa prywatne.

Głównym obszarem, który zdecydowanej większości ankietowanych we wszystkich badaniach sondażowych przeprowadzonych w ostatnich latach w Polsce, bardziej kojarzy się z firmą państwową niż prywatną, jest większa gwarancja zatrudnienia. Jak wskazują wyniki badania przeprowadzonego przez CBOS w bieżącym roku, takiego zdania jest aż 57,3% ankietowanych, choć odsetek takich opinii zmniejszył się w porównaniu do wyników z roku ubiegłego (spadek z 62,8%).

¹² CBOS – „Raport z badań ilościowych dla Ministerstwa Skarbu Państwa”, Warszawa, maj 2016 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 5 do 12 maja 2016 r. na reprezentatywnej próbie 1096 respondentów mieszkających w Polsce.

¹³ PBS – „Raport z socjologicznego badania ankietowego opartego na reprezentatywnej próbie badanych dotyczący opinii Polaków na temat prywatyzacji w 2004 r. w odniesieniu do piętnastoletniego okresu przekształceń własnościowych”, Sopot, maj 2005 r. Badanie przeprowadzone na zlecenie MSP.

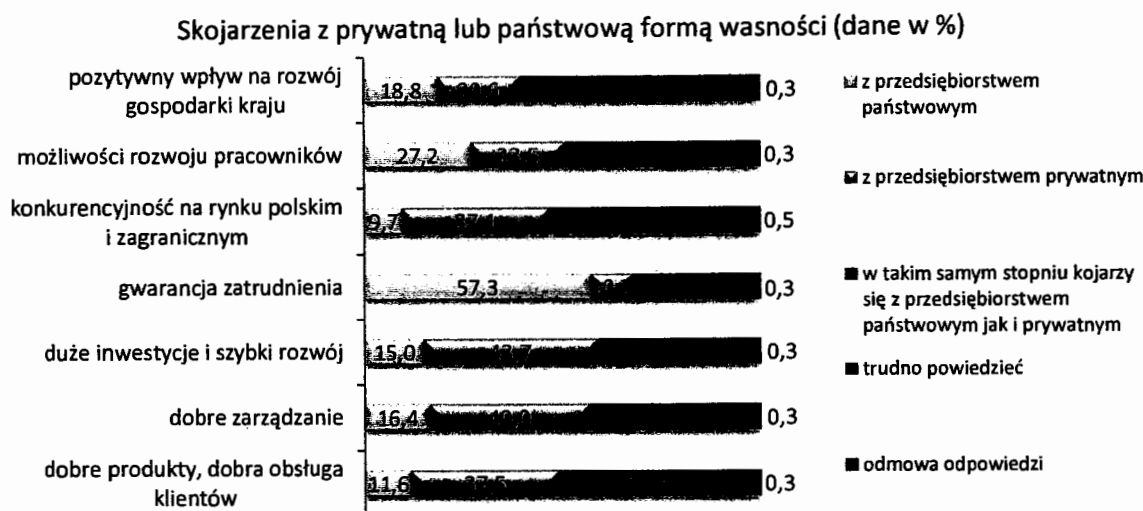
¹⁴ CBOS – „Raport z badań ilościowych dla Ministerstwa Skarbu Państwa”, Warszawa, czerwiec 2015 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 26 maja do 2 czerwca 2015 r. na reprezentatywnej próbie 988 respondentów mieszkających w Polsce.

¹⁵ Ibidem.

Na uwagę zasługuje fakt, że w porównaniu z rokiem ubiegłym, zwiększyły się odsetki osób kojarzących oceniane cechy w takim samym stopniu z przedsiębiorstwem państwowym i prywatnym. Opinie takie mogą być przejawem spadku znaczenia statusu własnościowego jako cechy decydującej o sposobie postrzegania jakości działania przedsiębiorstw. Respondenci najczęściej wskazywali, iż w takim samym stopniu kojarzone są z przedsiębiorstwami państwowymi jak i prywatnymi następujące obszary: pozytywny wpływ na rozwój gospodarki kraju (46,3%), dobre produkty, dobra obsługa klientów (42,0%), konkurencyjność na rynku polskim i zagranicznym (39,2%) oraz możliwości rozwoju pracowników (37,7%).

Wykres nr 9

Źródło: Badanie CBOS na zlecenie MSP.

3.3. Stosunek Polaków do prywatyzacji spółek o kluczowym znaczeniu dla gospodarki

79,6% ankietowanych opowiada się za pozostawieniem w rękach Skarbu Państwa spółek kluczowych.

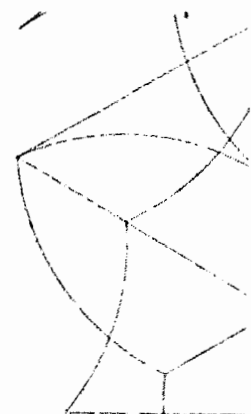
Stanowisko polskiego społeczeństwa odnośnie pozostawienia w rękach Skarbu Państwa spółek o kluczowym znaczeniu dla gospodarki jest niezmiennie od początku okresu transformacji. Za pozostawieniem w nadzorze Skarbu Państwa spółek o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opowiada się obecnie 79,6% ankietowanych, z czego 46% zdecydowanie zgadza się z takim stwierdzeniem, a 33,6% raczej się z nim zgadza. Przeciwną opinię wyraża 8,4% ankietowanych, natomiast prawie 12% respondentów nie ma zdania w tej kwestii¹⁶.

Podobną tendencję można zaobserwować analizując wyniki badań sondażowych z lat ubiegłych. Wg badań CBOS przeprowadzonych w roku ubiegłym, za pozostawieniem spółek o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opowiedziało się aż 82,6% ankietowanych (47,1% zdecydowanie zgadza się z takim stwierdzeniem, a 35,5% raczej się z nim zgadza)¹⁷, natomiast z badań sondażowych przeprowadzonych w czerwcu 2014 r. przez TNS Polska wynika, iż odsetek ankietowanych opowiadających się za pozostawieniem w rękach Skarbu Państwa spółek o kluczowym znaczeniu wynosił 70%¹⁸.

¹⁶ CBOS – „Raport z badań ilościowych dla Ministerstwa Skarbu Państwa”, Warszawa, maj 2016 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 5 do 12 maja 2016 r. na reprezentatywnej próbie 1096 respondentów mieszkających w Polsce.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ TNS Polska – „Opinie Polaków o prywatyzacji w roku 2013”, Warszawa, czerwiec 2014 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 6 do 11 czerwca 2014 r. na reprezentatywnej próbie 1000 respondentów mieszkających w Polsce.

3.4. Ocena form prywatyzacji

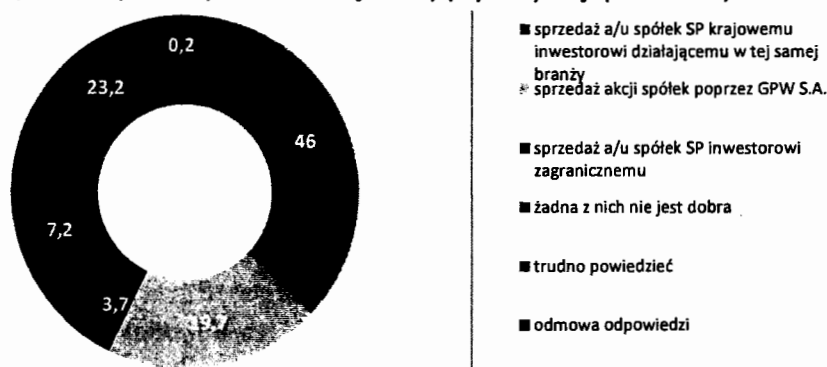
Sprzedaż inwestorowi branżowemu jest preferowaną formą prywatyzacji wśród respondentów.

Jak wynika z badań CBOS, najczęściej preferowaną przez respondentów formą prywatyzacji jest sprzedaż akcji lub udziałów spółek Skarbu Państwa krajowym inwestorom branżowym. Obecnie za takim rozwiązaniem opowiedziała się blisko połowa ankietowanych Polaków (46%). Jednocześnie respondenci wyrazili ponad połowę mniejsze poparcie dla sprzedaży akcji spółek poprzez giełdę (19,7%), natomiast niemal o braku akceptacji społecznej można mówić w odniesieniu do sprzedaży akcji lub udziałów inwestorowi zagranicznemu – tę formę prywatyzacji akceptuje zaledwie 3,7% badanych¹⁹.

Podobnie, jak w przypadku innych opinii dotyczących prywatyzacji, także preferencje dotyczące jej najlepszej formy związane są ze statusem społeczno-zawodowym i materialnym. Badani o wyższym statusie częściej w porównaniu z innymi preferują sprzedaż akcji spółek Skarbu Państwa poprzez giełdę, natomiast zwolennikami zbycia akcji/udziałów spółek z udziałem Skarbu państwa inwestorowi zagranicznemu są najczęściej najmłodszy respondenci w grupie wiekowej od 18 do 24 lat.

Wykres nr 10

Opinie w sprawie preferowanej formy prywatyzacji (dane w %)

Źródło: Badanie CBOS na zlecenie MSP.

Przedstawione powyżej opinie polskiego społeczeństwa odnośnie najbardziej preferowanych form prywatyzacji pokrywają się z wynikami badań sondażowych przeprowadzonych w latach ubiegłych. Z badań przeprowadzonych przez CBOS oraz TNS Polska w dwóch minionych latach wynika bowiem, że najlepszą formą prywatyzacji była sprzedaż akcji/udziałów spółek Skarbu Państwa inwestorowi krajowemu (takiego zdania było 37,1% badanych w roku 2014 wg CBOS²⁰ i 26% ankietowanych w roku 2013 wg TNS Polska²¹). Podobne stanowisko potwierdzają również wyniki badania sondażowego przeprowadzonego w 2011 r. przez GfK Polonia²². Ponad 80% ankietowanych Polaków uważało wówczas, że pierwszeństwo przy zakupie prywatyzowanych firm powinni mieć krajowi inwestorzy.

¹⁹ CBOS - „Raport z badań ilościowych dla Ministerstwa Skarbu Państwa”, Warszawa, maj 2016 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 5 do 12 maja 2016 r. na reprezentatywnej próbie 1096 respondentów mieszkających w Polsce.

²⁰ CBOS - „Raport z badań ilościowych dla Ministerstwa Skarbu Państwa”, Warszawa, czerwiec 2015 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 26 maja do 2 czerwca 2015 r. na reprezentatywnej próbie 988 respondentów mieszkających w Polsce.

²¹ TNS Polska - „Opinie Polaków o prywatyzacji w roku 2013”, Warszawa, czerwiec 2014 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 6 do 11 czerwca 2014 r. na reprezentatywnej próbie 1000 respondentów mieszkających w Polsce.

²² Badanie GfK Polonia: „Postawy Polaków wobec prywatyzacji” zostało przeprowadzone w styczniu 2011 r. na reprezentatywnej grupie osób.

3.5. Opinie Polaków o sytuacji pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw

50,7% ankietowanych wyraża negatywną opinię o sytuacji pracowników po prywatyzacji ich zakładu pracy, a 26% badanych uważa, że sytuacja pracowników ulega poprawie.

Wyniki badań sondażowych przeprowadzanych w ciągu ostatnich kilkunastu lat wskazują na utrzymujący się wysoki odsetek negatywnych opinii ankietowanych Polaków o sytuacji pracowników po prywatyzacji ich zakładu pracy. W 2003 r. ponad połowa ankietowanych (55,7%) była zdania, że prywatyzacja nie jest korzystna dla pracowników prywatyzowanych firm. W roku 2009 liczba opinii krytycznych zmniejszyła się do 37%²³, jednak wyniki badań sondażowych z roku 2013 potwierdziły tendencję sprzed 11 lat (55% negatywnych opinii podsumowujących rok 2012)²⁴. Wg badań podsumowujących rok 2014 na zbliżonym poziomie, co w roku poprzednim pozostawał odsetek respondentów, którzy nie zgadzali się z opinią, że sytuacja socjalna i zawodowa pracowników po prywatyzacji ich zakładu pracy ulega poprawie. Opinię taką wyrażało wówczas 57% ankietowanych. W 2016 r. odsetek ten uległ zmniejszeniu i obecnie 50,7% ankietowanych wyraża negatywną opinię o sytuacji pracowników po prywatyzacji ich zakładu pracy. Jednocześnie zdaniem blisko 26% badanych sytuacja pracowników po prywatyzacji ulega poprawie (zwiększenie odsetka pozytywnych opinii względem roku ubiegłego o 1%). Trudności z wyrażeniem opinii w tej sprawie ma natomiast 23% badanych²⁵.

²³ CBOS, Komunikat z badań 85/133/2009 - „Prywatyzacja – oceny, skojarzenia, oczekiwania i obawy”, Warszawa, październik 2009 r. Badanie przeprowadzone w dniach 3 – 9 września 2009 r. na liczącej 1086 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

²⁴ Ipsos Loyalty – „Raport z badania opinii na temat prywatyzacji”, Warszawa, czerwiec 2013 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach 25 do 29 maja 2013 r. na reprezentatywnej próbie 1009 dorosłych respondentów mieszkających w Polsce.

²⁵ CBOS – „Raport z badań ilościowych dla Ministerstwa Skarbu Państwa”, Warszawa, maj 2016 r. Badanie zleczone przez Ministerstwo Skarbu Państwa, przeprowadzone w dniach od 5 do 12 maja 2016 r. na reprezentatywnej próbie 1096 respondentów mieszkających w Polsce.

